ASKV
steunpunt vluchtelingen

4. JURIDISCHE BEGELEIDING

Inleiding

Het ASKV ontvangt mensen op het inloopspreekuur wiens eerste (asiel) verzoek om in Nederland te mogen blijven is afgewezen. Het ASKV streeft ernaar om ongedocumenteerde vluchtelingen te begeleiden vanaf het eerste contact tot aan een duurzame oplossing. Cliënten vinden het ASKV via het gemeentelijk Vreemdelingenloket, via andere hulporganisaties in de stad, via advocaten of simpelweg na een tip van een vriend of bekende. Tijdens een intakegesprek achterhalen we de hulpvraag. Is er sprake van juridische problematiek, (geestelijke) gezondheidsperikelen, dakloosheid, maatschappelijke isolatie of uitzichtloosheid? Vaak betreft het een combinatie van factoren.

In de periode tussen 1 januari - 31 december 2018 klopten **358** mensen bij ons aan. Deze mensen kwamen uit **50** verschillende landen waarbij Oost- en West-Afrika samen met het Midden-Oosten de belangrijkste herkomstregio's van onze cliënten vormen. Het aantal personen van deze groep dat uiteindelijk cliënt is geworden ligt ook een stuk hoger dan in 2017.

Van de **358** aanmeldingen in 2018 zijn er **237** client geworden. Zij krijgen juridische en/of maatschappelijke hulpverlening. Daarnaast hebben we nog **111** cliënten die al in 2017 zijn aangemeld. In totaal hadden we in 2018 **348** cliënten en werd in 2018 de begeleiding van **283** cliënten afgerond. **50** personen zijn afgewezen, veelal omdat onze juridisch hulpverleners op basis van het begeleidingstraject concluderen perspectief op een verblijfsvergunning ontbreekt.

Zoals ook besproken in het deel van Casemanager & Maatschappelijke begeleiding is het ASKV al jaren onderdeel van de Veldtafel. We verwachten eenzelfde rol te vervullen onder de LSO. We delen met de LSO wel de juridisch relevante gegevens van de cliënten, maar alleen als we daarvoor toestemming hebben gekregen, of als er een wettelijke grondslag bestaat. We willen dit graag met de gemeente en de andere deelnemers van de LSO afspreken.

1. Juridische begeleiding ongedocumenteerden

Het ASKV wil 150 cliënten juridische begeleiding bieden gedurende de totale project-periode. Dit is continu, dus als er 1 cliënt uitstroomt is er weer ruimte voor een volgende. We werken hierbij nauw samen met VluchtelingenWerk, dat ook subsidie aanvraagt voor juridische begeleiding van 150 cliënten. We willen de caseload evenredig verdelen.

We verwachten dat bij de aanvang van het project nog een groot aantal mensen een juridische screening moeten krijgen. Samen met VluchtelingenWerk hebben we geprobeerd een inschatting te maken van de capaciteit die we nodig denken te hebben om dit zo snel mogelijk te realiseren, gebaseerd op onze ervaringen uit het verleden. Mocht onze inschatting heel erg afwijken van de werkelijkheid, dan willen we hierover graag het gesprek met de gemeente aangaan.

2. Concrete resultaten en monitoring

Het ASKV verwacht waar mogelijk voor cliënten duidelijkheid te kunnen bieden met betrekking tot hun juridisch perspectief. In gevallen waarin dit mogelijk is zullen we de oorzaken signaleren. Bij bijvoorbeeld de buitenschuld-procedure of statenloosheid lopen cliënten tegen juridische barrières aan, die op zowel gemeentelijk als rijksniveau besproken moeten worden. We blijven jaarlijks rapporteren aan de gemeente hoeveel mensen een status hebben gekregen, in procedure zijn of zijn uitgeschreven.

Het ASKV laat elk jaar zien dat voor een deel van de cliënten de illegaliteit beëindigd kan worden door terugkeer in de rijksopvang vanwege een nieuwe procedure, of door een verblijfsvergunning op verschillende gronden. In 2017 betrof dit 16 van de 52 trajecten van de gemeente, 30% dus.

Het ASKV heeft in 2018, samen met de Amsterdamse organisaties VluchtelingenWerk Amsterdam, Dokters van de Wereld, Wereldhuis en Amsterdam City Rights regelmatig een monitoring gepubliceerd van de situatie van ongedocumenteerden in de stad. Dit om met name bij te houden welke mensen niet worden opgevangen.

Vanaf voorjaar 2019 gaan we hiermee verder, maar dan werken we ook samen met organisaties uit de andere LVV-steden Utrecht, Eindhoven en Rotterdam. De bedoeling is om een paar maal per jaar een rapport te schrijven, zowel voor de situatie in Amsterdam als de situatie in de andere LVV-steden. In de monitor wordt bijgehouden welke mensen niet worden opgevangen en wat de resultaten zijn van de opvang van ongedocumenteerden in de verschillende steden. Doel is om te signaleren wat er gebeurt met de mensen die niet worden opgevangen. Maar ook om vast te leggen wat de resultaten zijn van de LVV-opvang en te signaleren waar de (juridische) knelpunten zijn met betrekking tot het vinden van een duurzame oplossing.

Zowel de Amsterdamse als de landelijke monitoring zullen worden gedeeld met de gemeente, het rijk en maatschappelijke organisaties en ook in de media openbaar worden gemaakt.

3. Beschrijving en onderbouwing methodiek

Het ASKV combineert de juridische en de maatschappelijke begeleiding. Een eerste gesprek bij het ASKV is meestal met zowel de maatschappelijk als de juridisch hulpverlener om meteen duidelijkheid te krijgen over de wensen van de cliënt. Op basis hiervan wordt een eerste aanpak in kaart gebracht. Dit gesprek zal veelal plaatsvinden met de persoon die verantwoordelijk is voor de intake bij heet ASKV. Tijdens de intake wordt de eerste noodzakelijke medische hulp in gang gezet, bijvoorbeeld het regelen van een bezoek aan de huisarts of zorgen voor medicatie. De informatie wordt bijgehouden in het cliëntvolgsysteem waarbij ook de casemanager en de maatschappelijk begeleider toegang hebben tot de gegevens.

Het ASKV maakt voor de juridische begeleiding gebruik van de aangepaste versie van het 8-fasenmodel van Movisie. Dit bestaat kortweg uit het volgende: De juridisch begeleider van ASKV start met het opstellen van een juridisch perspectiefplan. Met de cliënt wordt besproken wat de centrale juridische vraag is. Indien relevant wordt het dossier opgevraagd bij IND of bij de advocaat. We begeleiden de cliënt waar nodig ook in het verkrijgen van de eigen dossierstukken en hebben contact met andere organisaties of eerdere advocaten.

Vervolgens bereiden we met het juridisch team het gesprek met de advocaat voor. Elke twee weken is er een advocatenspreekuur waar advocaten pro bono advies geven aan cliënten van het ASKV. Op basis hiervan wordt het juridisch perspectief besproken en de volgende stappen in kaart gebracht. Dit wordt ook gecommuniceerd met de casemanager. Ook de maatschappelijk medewerker wordt op de hoogte gehouden van de juridische ontwikkelingen van de cliënt. Als er geen juridisch perspectief is wordt dit duidelijk gecommuniceerd aan de cliënt en worden volgende stappen besproken in de vorm van doorverwijzing naar de cursus Toekomstoriëntatie of begeleiding naar een terugkeerorganisatie. De cursus Toekomstoriëntatie wordt gegeven door het PAO gegeven. Het project Met Opgeheven Hoofd wordt aangeboden door VluchtelingenWerk.

De casemanager (zie onderdeel 2) monitort de ontwikkelingen met betrekking tot de juridische begeleiding en signaleert de belangrijkste resultaten en knelpunten. De casemanager bespreekt dit met de juridisch coördinator zodat deze het niet alleen kan bespreken op de LSO, maar vervolgens ook samen met de Algemeen Coördinator kan doorgeven aan de Regiegroep en organisaties in de andere LVV-steden om te zien of dit knelpunten betreffen die moeten worden besproken op landelijk niveau.

4. Deskundigheidsbevordering medewerkers en vrijwilligers

- ASKV houdt minimaal drie keer per jaar een intervisietraining. In 2019 is er een cursus gegeven aan medewerkers van het ASKV die vervolgens kunnenoptreden als gespreksleider. Zowel het team van de woonbegeleiding, alsmede MOO en MOO intensief zullen drie maal per jaar intervisie organiseren voor zowel de medewerkers als stagiaires en vrijwilligers.

- ASKV organiseert regelmatig juridische trainingen voor haar medewerkers, vrijwilligers en stagiaires die gegeven worden door advocaten. Op die manier zorgen we ervoor dat de juridische kennis actueel blijft, en ook dat de medewerkers, vrijwilligers en stagiaires kennis met elkaar delen.

- We motiveren en faciliteren medewerkers, vrijwilligers en stagiair(e)s om actief deel te nemen aan externe trainingen van onder andere VluchtelingenWerk, bijvoorbeeld de landendagen Eritrea en Afghanistan.

- We doen aan deskundigheidsbevordering van cliënten door trainingen te geven in de Tijdelijke Opvang Ongedocumenteerden (TOO) in de herkomsttaal (bijvoorbeeld Tigrinya) over de Nederlandse asielprocedure en het belang van het verkrijgen van identiteitsdocumenten uit het land van herkomst.

- We bespreken gezamenlijk belangrijke updates van partners uit ons netwerk.

